

Nr 126

Av herr Wikner m. fl., om inrättande av ett korrespondensgymnasium i Sveg.

(Lika lydande med motion nr 148 i Andra kammaren)

Behovet av ett korrespondensgymnasium i Sveg och intresset för att få ett sådant till stånd redan fr. o. m. höstterminen 1962 är mycket stort. Detta framgår av den utredning som gjordes i Sveg hösten 1961.

I avgångsklasserna innevarande läsår vid samrealskolan i Sveg, högsta-diet i Lillhärdal och korrespondensrealskolan i Tännäs avser 35 elever att fortsätta med gymnasiestudier. Av dessa har 22 förklarat sig vilja gå på ett korrespondensgymnasium i Sveg. I samma klassavdelningar har dessutom 19 målsmän anmält att de önskade låta sina barn fortsätta med gymnasie-studier men att detta är omöjligt — i flertalet fall av ekonomiska skäl — såvida icke möjlighet bereds i Sveg.

I näst högsta klassen — tre klassavdelningar — enbart vid samrealsko-lan i Sveg har inte mindre än 34 av 46 gymnasieinriktade elever förklarat att de önskar fortsätta på korrespondensgymnasium i Sveg. I samma klass har dessutom 11 elever uppgivit att de vill fortsätta med gymnasiestudier, men att detta är tänkbart för dem endast om möjlighet erbjuds i Sveg.

Elevunderlaget för ett korrespondensgymnasium i Sveg är tydligen säker-ställt. Enligt ovanstående siffror skulle man hösten 1962 kunna räkna maxi-malt med 41 sökande och hösten 1963 med 45 sökande.

Den nuvarande situationen för gymnasieinriktad ungdom i Jämtlands län är tämligen dyster, även om en förbättring inträtt sedan Strömsund fått gymnasium och Östersund fått såväl tekniskt gymnasium som handels-gymnasium. Enligt inhämtade uppgifter uppgår f. n. antalet gymnasister i länet till 15 % av en årskull, medan riksmedeltalet ligger på 20 %. Det rör sig alltså fortfarande om en stor eftersläpning. En undersökning skulle sä-kert visa att eftersläpningen inom länet är störst för Härjedalens vidkom-mande.

De gymnasiemöjligheter som nu står till buds utanför länsgränsen för Härjedalens ungdom är Mora, Ljusdal och Ånge. Ånge kan praktiskt taget lämnas ur räkningen, då förbindelserna Sveg—Ånge är så dåliga att hem-besök över söndagsdygnet blir alltför kortvariga. Till Mora, järnväg (136 km), och till Ljusdal, landsvägsbuss (112 km). Hemresor över söndagsdyg-net, låt vara långa och dyra, är i dessa två fall möjliga. Men gymnasierna i

Ljusdal och Mora löser ingalunda gymnasiefrågan för Härjedalens ungdom. Från dessa orter kan nämligen i praktiken endast studerande med hem i Svegs köping resa hem över söndagsdygnet. I detta sammanhang kan erinras om att samrealskolan innevarande läsår till knappt 1/3 av elevantalet rekryteras från köpingen. Det övervägande antalet elever har sina hem i andra kommuner i det vidsträckta landskapet. Det är lätt att säga att man kan komma till Sveg från Ljusdal och Mora, men hur går det sen, om man har sitt hem i Funäsdalen, Hede, Linsell och Lillhärddal?

Och hur ställer det sig egentligen för ungdomen i Svegs köping, landskapets framåtgående tätort? Av enkätsvaren framgår bl. a. att många i köpingen bosatta målsmän av ekonomiska skäl ej har möjlighet att låta sina barn fortsätta på gymnasium, därest ej sådant finns i Sveg. Det finns fler än man är böjd att tro som ej orkar med inackorderingskostnaden. Det ställer sig betydligt dyrare att ha sina barn inackorderade än att ha dem hemma under skoltiden. Enligt vår åsikt är för övrigt inackorderade barn vad beträffar statligt studiebidrag missgynnade i förhållande till dagligen resande barn. Vad hjälper det med 60 eller 75 kr. i månadsbidrag, när enbart inackorderingen går på 300 kr? Till dagligen resande elever utgår normalt hela resekostnaden så när som på 10 kr.; de får också bidrag till kostnad för måltid under skoldagar.

En annan intressant slutsats kan man dra av utredningen. I sådana klassavdelningar vid samrealskolan där flertalet elever är dagligen resande önskar nästan alla gymnasieinriktade elever fortsätta på ett korrespondensgymnasium i Sveg. De dagliga resorna, som för visso är ansträngande, avskräcker sålunda icke.

Ett korrespondensgymnasium i Sveg fyller ett verkligt behov och torde vara enda lösningen på berörda svårigheter för ungdomen i Härjedalens glesbygder. Om statsmakterna omgående ville upprätta ett sådant, skulle en stor ungdomsskara som säkert har möjlighet att genomföra gymnasiestudier men som under nuvarande förhållanden icke ens anser sig kunna söka till något gymnasium få fortsatt utbildning efter realexamen eller genomgång av högstadium. Flertalet elever skulle vara antingen hemmahörande i köpingen eller dagligen resande, medan ett mindre antal måste inackordera sig. Men alla skulle ha möjlighet att komma hem över söndagsdygnet — en grundprincip för gymnasieplanering. Att ett korrespondensgymnasium i Sveg bör organiseras med femdagarsvecka är självklart. Med tanke på att eleverna får rätt mycket självständigt hemarbete kanske det tidvis kan bli fyradagarsvecka. I varje fall blir resorna mindre betungande än vad de för närvarande är för samrealskolans elever.

I avvaktan på pågående gymnasieutredning har kungl. skolöverstyrelsen i årets petita ej velat föreslå inrättandet av nya korrespondensgymnasier i landet. Man har svårt att undertrycka en viss förvåning. Ett korrespondensgymnasium är dock mycket lätt att starta när behov föreligger och lätt

att avveckla när behov icke längre finns. Det förefaller åtminstone från glesbygdens synpunkt som om formella hänsyn vunnit en alltför lätt seger över sakliga. Med hänsyn till glesbygdsungdomens speciella svårigheter drabbar denna generella avvaktan glesbygden mycket hårdare än andra bygder. Denna uppenbara orättvisa rimmar dåligt med den allmänna strävan att i första hand hjälpa de mest eftersatta.

Skall verkligen Härjedalens glesbygd behöva vänta på gymnasieutredningen?

Finns det anledning tro, att denna kommer fram till någon annan lösning än ett korrespondensgymnasium i Sveg? Vill man över huvud taget ge den härjedalska ungdomen en chans till gymnasial utbildning, så att den i realiteten får något så när samma förmåner som annan svensk ungdom? Dylika frågor ställer man osökt i dagens situation. Om för Härjedalens vidkommande framtidens lösning skulle bli en annan än ett korrespondensgymnasium i Sveg, så är det i varje fall såvitt vi kan se inget som hindrar att man med det stora aktuella behovet för ögonen genast startar ett korrespondensgymnasium i Sveg, vilket kan avvecklas den dag man kommit fram till något annat och bättre.

Helt nyligen har 1957 års brevscoleutredning avgivit sitt betänkande i vilket framläggs förslag och synpunkter bl. a. på korrespondensgymnasierna. Ur denna utredning citeras följande:

»Korrespondensgymnasierna har kunnat föra fram sina elever till mycket goda resultat, vilket utgör ett gott betyg för såväl undervisningen som den organisatoriska form varunder den bedrivs.

Enligt uppgifter som utredningen erhållit från de olika inspektionsområdena föreligger ett stort behov av korrespondensgymnasier inte enbart inom glesbygdsområdena utan även på mindre tätorter, som har dåliga kommunikationer med närmaste gymnasieort, eller saknar möjligheter att upprätta gymnasium av normal typ. Man torde därför kunna räkna med att denna skolform ganska lång tid framåt kommer att utgöra en god lösning på sådana orters gymnasiebehov.»

Med hänvisning till det ovan anförda får undertecknade hemställa,
 att riksdagen måtte besluta,
 att ett korrespondensgymnasium får inrättas i Svegs köping fr. o. m. höstterminen 1962 samt
 att statsbidrag beviljas enligt för korrespondensgymnasium gällande grunder.

Stockholm den 24 januari 1962

V. Wikner

Erik Olsson

Martin Widén